

New age: izazovi modernog doba

Haris Islamčević

Sanski most, Bosna i Hercegovina

Sažetak

Jedna od značajnijih karakteristika postmodernog doba, u religijskom smislu, jeste pojava novih vidova religioznosti kao alternativa postojećim, tradicionalnim religijama. Inače, krajem XX i početkom XXI st. religija doživljava ozbiljnu transformaciju, jer sa društvenoreducirane prelazi u individualnosubjektivnu religioznost, što je dovelo, kako to sugerira prof. Adnan Silajdžić, do značajne krize religijskih institucija i krize tradicionalnih religijskih formi. To će rezultirati pojavom novih formi religiozne percepcije svijeta, tj. novih religijskih učenja i pokreta. U radu koji slijedi autor je ponudio kratki prikaz osnovnih karakteristika religije novog doba, kao i najznačajnije pokrete koji se ubrajaju u kategoriju religioznosti novog doba.

Ključne riječi: nova religioznost, religija novog doba, New age

Uvod

Riječ nov (eng. *new*) u modernom dobu široko je prisutna i često upotrebljiva. Ono što ima atribut *novo* prihvata se sa znatiželjom i visokim interesom. Ta znatiželja naročito je naglašena u oblasti ekonomije, novinarstva, mode, filma, te drugih sfera života.

No, u toj općoj potrazi za novim, drugačijim, ona se nije zadržala samo na materijalnom aspektu života, već se proširila i na domenu unutarnjeg čovjekova života, dakle na čovjekov duhovni habitus.

U svakodnevnom diskursu prisutne teme npr. novih vozila koji su bolji i savremeniji od starih, novi načini življenja, novi kozmetički preparati i sl., samo su neki od pokazatelja koliko je savremeni čovjek *okupiran* novim, toliko da je i sami napredak uvjetovan nečim *novim*.

Kako je to preneseno i u sferu čovjekove duhovnosti, neminovno postavljamo sebi pitanja šta je to čovjeka navelo, da pored objavljenih religija, njihovih načela, spas traži u nečemu drugom, nekim drugim oblicima religioznosti?

Dati odgovor na ovo važno pitanje, podrazumijeva usmjeravanje istraživanja i razmišljanja na sveukupnost života modernog i postmodernog čovjeka, naravno i prema okolnostima (socijalnim, ekonomskim, religijskim) u kojima on živi.

Zbog urođene potrebe za religioznošću, te želje da istraži nova spiritualna iskustva, a usljed razočarenja ne samo u materijalni svijet, već i u određena iskustva unutar vlastite religije, čovjek se okreće ka novim pogledima na duhovnost.

Upravo, neki od sljedbenika te simpatizera new age pokreta, zbog razočarenja u postojeće religije (najčešće monoteističke), taj razlog navode kao razlog pristupanja njima.

Međutim, većina novopristalih sljedbenika new agea dolaze iz ateističkog svjetonazora u nastojanju da se odreknu svoje tradicije i svojih korijena.

U ovome radu predstaviti ćemo osnovne odrednice, nastanak i razvoj ideje new agea, njene osnovne karakteristike, te neke pokrete koji se ubrajaju u ovu kategoriju.

U uvodu, radi boljeg shvatanja teme koju obrađujemo, potrebno je definirati samu kovanicu *new age*. Ona je engleskog porijekla, koja se identično koristi i u našem govornom području, a označava *novu religiju* modernog doba. Zapravo, svi novi religijski pokreti koji se dotiču ljudske spiritualnosti kroz prizmu koja je u nekim slučajevima lišena čak i samog Boga, mogu se okarakterizirati kao religija novog doba.

Osnovni elementi i odrednice New agea

Iako je New age odrednica koja se u posljednje vrijeme sve više susreće, slobodno možemo konstatirati da je to tema čije je puno

značenje i dalje u domenu izučavanja eksperata (sociologa, teologa i dr. istraživača), i koji se, vrlo često, samoinicijativno bave takvom vrstom istraživanja. Nasuprot tome, u praktičnom smislu, svakodnevno situacija bitno je drugačija. Vjerujemo da je malo onih koji nisu čuli, pročitali ili imali direktni kontakt s nekim koje je spreman govoriti o novim oblicima vjerovanja (tj. novim religijama).

New age čini skupina duhovnih pokreta koji se u moderno vrijeme pojavljuju u svijetu. Po tvrdnjama osnivača, njihov cilj jeste duhovno pomoći čovjeku da se realizira kao osoba, da spozna istinu i da postigne spasenje. Svakako, sporna činjenica u ovakvim idejama jeste ostvarenje spasenja bez Boga, tj. postizanje spasenja lično. Iako često upotrebljavaju riječ „Bog“, pravo pitanje jeste da li doista misle na Boga na način kako se Njegova egzistencija i odnos prema svijetu razumijevaju u monoteističkim tradicijama?!¹

Učenje o dolasku „Novog doba“ pripada apokaliptičnom mentalitetu kao svjetonazoru kraja svijeta i djelatnog početka budućnosti kao obećanog i svetog vremena nove faze u povijesti čovječanstva.² New age pokreti direktna su posljedica modernog načina življenja, koji se manifestira kroz osamljenost, beznadežnost, duhovnu izgubljenost i materijalističkom pogledu na svijet. Također, new age povezan je i s ideološkim procesima koji su nekada egzistirali, ili još uvijek postoje, kao što je agresivna sekularizacija, ateizacija, institucionalizacija religije, te globalizacija koja pod plaštom prividnog jedinstva, ima tendencije nametanja jedinstvene, rekli bismo uniformne svjetske kulture. Za jedne, to je nova religija, dok je to, pak, za druge, tek iskrivljena znanost.³ New age nastavlja se širiti i pod okriljem postmodernog doba.

Pokreti koji iz njega proizlaze postaju dio svakodnevnice, ponajviše zahvaljujući velikim korporacijama, koje opet, zbog svojih interesa, podržavaju njihovo širenje. Koristeći se prije svih jezikom monoteističkih religija, novi religijski pokreti nastoje unijeti nešto novo u život čovjeka, pružiti mu utočište, pružiti mu ruku spasa i izlaza iz zamršene situacije u kojoj se čovjek nalazi danas. Nastoje se prikazati kao nova nada za ujedinjenje i spas čovječanstva. Crkva i vjerske zajednice koje

¹ Lakroa, M., *New age – ideologija novog doba*, Clio, Beograd, 2001.

² M. M. Grakalić, *Duhovnosti Novog doba: historiozofska monografija*, Arkadia, Zagreb, 1994.

³ Lasić, H., *New age – 'nova religija' modernog doba*, u: Silajdžić A. *Savremene akaiidske teme I*, FIN, Sarajevo, 2007, str. III.

nisu uspjela privući, a ni zadržati vjernike, s razočaranjem posmatraju kako njihovi pripadnici sve više prilaze novim oblicima religioznosti.

Usljed mjesta nastanka ovih pokreta (SAD, Zapadna Evropa), zapadna crkva posebno se suočila s teorijskim i praktičnim izazovima ovih pokreta.

Nastanak i razvoj New age ideje

Sredinom sedamdesetih godina XX st. u člancima i naslovnicama časopisa *Times*, objavljuju se tekstovi koji govore o neobičnom, stranom i „čudnovatom“ što se pojavljuje na svim područjima ljudskog života, posebno na onom psihomatskom, te se polahko naziru počeci „novoga doba“ (*new age*).⁴ Iako se početak problematiziranja fenomena *novog doba* tačno ne može utvrditi, pretpostavlja se da korijeni toga pokreta leže u kontrakulturi 1960-ih i 1970-ih godina, a koja je preplavila zapadnu Evropu i Sjevernu Ameriku, ostavivši iza sebe utjecaje i u društvenim krugovima drugih civilizacija (npr. marginalno u istočnoazijskim i južnoazijskim, snažnije u južnoameričkim, te zanemarivo u muslimanskim i afričkim društvima).⁵

Ta kontrakultura, izražavana preko medija rok-kulture, importa istočnoazijskih mediativnih tehnika i širokom upotrebom droga i raznih opijata, bila je od samog početka politizirana, karakterizirana seksualnom anarhijom i promiskuitetom, napadom na klasičnu zapadnu jezgrenu porodicu i protestom protiv dominantnih ideologija vladajućih elita savremenih postindustrijskih zapadnih društava.

Krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina zabilježeni su masovni studentski protesti, pojava kulta ličnosti Mao Ce Tunga i idealizacije, kako totalitarnih azijskih društava, tako čak i „primitivnih“, što su životarili po zabačenim krajevima Azije, Australije, Afrike. To su godine naivne vjere da je apokalipsa blizu i da će simboli omrznutog patrijarhalnoga autoriteta nestati sami od sebe, ustupajući mjesto harmoničnom i nekonfliktnom poretku koji će se uspostaviti nekako sam od sebe.⁶

⁴ Ibid., str. 116.

⁵ Ibid., str. 116.

⁶ Partridge, C., *Enciklopedija novih religija*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2006.

Na pitanje o razlozima širenja vjerskih pokreta i sekti po čitavom svijetu, što ga je predstavilo papinsko vijeće, stiglo je sedamdeset i pet odgovora nacionalnih biskupijskih konferencija.⁷ Kao prvi razlog navedeno je traganje za pripadnošću (odnosno osjećaj za zajednicu što ga sekte i pokreti nude). Ovaj razlog samo je dio ključnog razloga identificiranog kroz krizu identiteta o čemu smo govorili. Međutim, drugi razlog koji se spominje u zaključcima biskupskih konferencija, traganje za odgovorima, pokazao se kao uistinu bitan faktor u regrutiranju sektaškog članstva.⁸

Naime, svijet u kojem živimo kompliciran je i kompleksan i često, naročito za mlade i neiskusne ljude, štaviše zbunjujući. Mladi ljudi imaju veliki broj dilema o svijetu oko sebe.

Iako se u sektama i novim religijskim pokretima vlastiti identitet gubi u kolektivnom identitetu zajednice, taj novi stečeni kolektivni identitet i dalje ostaje prepoznatljiv unutar šire društvene zajednice što njegovu nosiocu daje osjećaj posebnosti. Često, mladi ljudi koji se uključuju u nove religijske pokrete to čine kako bi skrenuli pažnju na sebe i kako bi pokazali svoju vlastitost, nesvjesni da će se ta posebnost vremenom utopiti u unitarizmu sekte i pokreta koje ne toleriraju bilo kakvu individualnost.

U svakom slučaju, sekte i novi religijski pokreti nude aktivizam koji sam po sebi daje osjećaj da je svaka osoba bitna te da njen angažman može utjecati na izvanjski svijet. To svakome aktivisti daje osjećaj moći i društvenog utjecaja, nešto što većini ljudi, naročito u totalitarnim i nedemokratskim društvima, naprosto nedostaje.

⁷ Više v.: Zbornik radova sa naučnog simpozija FFDI o novim religijskim pokretima, *Fenomen sekti*, I.I. 1997, kao i: *Fenomen sekti*, Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 82, Zagreb, 1986, br. I.I.

⁸ Pored ovih razloga navedeni su i sljedeći: 1. traganje za pripadnošću (osjećaj za zajednicu); 2. traganje za odgovorima; 3. traganje za cjelovitošću („holism“); 4. traganje za kulturnim identitetom; 5. potreba za priznanjem i osobitošću; 6. traganje za transcendencijom; 7. potreba za duhovnim vodstvom; 8. potreba za vizijom, za novim svijetom; 9. potreba za sudjelovanjem i angažmanom. Vidi: Mijo Nikić, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2010.

Bitna obilježja New agea

New age označen je kroz više različitih imena i izraza, kao npr.: Novo doba, Novi religijski pokreti, Nova religioznost, Blaga zavjera, Novi savez itd. Nastoji se približiti *Jedinstvu* kroz razne tehnike i vježbe. U New ageu Bog je neosoban, ljudi su dijelovi božanskoga, svijet je iluzija, spasenje je doživljaj Božijeg prosvjetljenja do kojeg se dolazi kroz obrede različitih oblika, a zlo je poistovjećeno sa stanjem neprosvjetljenog bitka. On zapravo religiju svodi na antropologiju: čovjek stvara Svemir i Boga, Svemir i čovjek su jedno, čovjek je Bog.⁹

Prvo obilježje New agea jeste **cjelovitost**. Njome se protežira stav da svemir i čovječanstvo treba promatrati ne kao mehanički mehanizam, već kao živi organizam i skladnu mrežu dinamičnih odnosa. Drugo obilježje New agea jeste **preobražaj** svijesti kroz uvezivanje onih koji teže ka spasenju, a treće bitno obilježje jeste **rasprostranjenost** na sve religijske pokrete koji su povezani u izgradnji nove svijesti i svijeta, koje je u duhu poznate krilatice *Misli globalno, djeluj lokalno*.

New age zapravo je elektički sinkretizam, mješavina raznoraznih svjetonazora, istočnjačkih i zapadnjačkih. Ono obuhvaća čitav splet ideja, od panteizma, preko animizma sve do naturalizma. Veza s naturalizmom čini ga zanimljivijim i privlačnijim od istočnjačkog misticizma. Učenje o transcendentnosti Boga strano je new ageu, on ga negira kao što to čini i naturalizam.

Bog je sila kojemu sve teži, a osobnost je u centru pažnje New agea, i ona je kao pojam višeznačna. Osobnost je svjesno središte ljudskog bića i svemira, i u tom su pogledu saglasni. Sporno je samo određivanje osobnosti: šta je osobnost? Je li to ideja ili duh, ili *psihosomatsko polje*, ili neka cjelina koja je sinteza različitih kosmičkih energija?¹⁰

Postoji samo zatvoreni svemir koji je dvovrstan: vidljivi, koji je dostupan običnoj svijesti, i nevidljivi, a to je Sveobuhvatni Um. Okultizam, gnosticizam i panteizam nalazi se u korijenima teorije New agea, ali najteža kvalifikacija ovih pokreta jeste da oni predstavljaju čak uvod u novi oblik totalitarizma.¹¹

⁹ Lasić, H., *New age – 'nova religija' modernog doba*, u: Silajdžić A. *Savremene akademske teme I*, str. 121.

¹⁰ Ibid., str. 123.

¹¹ Lakroa, M., *New age – ideologija novog doba*, str. 63.

New age pokreti

Među pokrete koji se nalaze unutar New agea možemo istaći jogu, reiki, scientologiju, transcendalnu meditaciju, pokret Brune Gröninga, Sai Babe, Crkva ujedinjenja, te učenje Sri Chinmoya, kao i niz drugih duhovnih pokreta i duhovnosti.

Porijeklo većine ovih pokreta veže se za Daleki Istok, te Indiju. No, neki od njih porijeklom su sa Zapada, npr. scientologija, koja je nastala u SAD-u, ili pokret Brune Gröninga, koji je nastao u Njemačkoj.¹² Mnogi od tih pokreta propovijedaju mir, kao što čini Sai Baba, premda se oko njega dogodilo jako puno ubistava. Utemeljitelji drugih „religija“ bili su bliski prijatelji sa sotonistima, preporučujući njihove knjige, kao što je to slučaj kod scientologije. Sve ovo pokazuje da se radi o lažnim religijama i lažnim učenjima koja zapravo zavode ljude. Neke od pokreta posebno ćemo prezentirati.

Joga je skupina tjelovježbi i meditacija koje dolaze iz hinduizma. Cilj joge jeste postići nirvanu – stanje blaženstva, a ono se postiže kroz vježbe, meditacije i post. Mnogi učitelji joge određuju svojim učenicima i mantrama, a to su riječi (obično na sanskrtu) koje osoba neprestano treba ponavljati za vrijeme meditacije. Najčešći je slučaj da ljudi iz Evrope i SAD-a uopće ne znaju što ponavljaju, a ono što su im odredili njihovi duhovni učitelji može biti za njih i vrlo štetno. Također, imaju i tehnike disanja koje se zovu pranajama. Učitelji joge tumačit će da su te tehnike nešto blagotvorno, ali je upravo suprotno. Jedna tehnika disanja zove se „zmijski dah“ i već prelazi u okultne prakse, čije je prakticiranje vrlo opasno. Učitelji joge najčešće pripadaju kasti Brahmana, a oni u hinduizmu sebe smatraju bogovima. Uz hinduizam (varijanta brahma-hinduizma) veže se i pojam inkarnacije te reinkarnacije.¹³

Reiki je metoda u kojoj čovjek meditacijom, te različitim položajem ruku prikuplja „životnu energiju“ koja je rasprostranjena u svemiru.

¹² Partridge, C., *Enciklopedija novih religija*.

¹³ Inkarnacija znači utjelovljenje Boga (u konkretnom slučaju Višne) u druga božanstva, reinkarnacija znači slanje duša iz umrlih predaka u novorođene potomke. Tj. reinkarnacija je učenje i vjerovanje u ponovno utjelovljenje, odnosno, ponovno vraćanje duša predaka u zemaljska tijela potomaka. (Islamčević H., *Povijesne i svjetske religije*, skripta za internu upotrebu za učenike JU Gimnazija Sanski Most iz predmeta Vjeronauka, str. 7.)

Tom energijom čovjek se može izliječiti od raznih bolesti, a također može liječiti i druge. To je metoda koju je početkom 20. stoljeća razvio japanski budist Mikao Usui. On je nakon dugotrajnog posta i meditacije došao do zaključka da je dobio sposobnost liječiti ljude od različitih bolesti. Ime reiki dolazi zapravo iz kineskog jezika. „Rei“ znači duša, a „ki“ odnosno „chi“ jeste energija ili životna energija.¹⁴

Scientologija je skup vjerovanja i praksi, koje je osmislio Lafayette Ron Hubbard (1911–1986.), inače autor romana naučne fantastike. On je 1950. godine napisao knjigu *Dianetics* (Dijanetika), koja bi trebala biti moderna znanost o mentalnom zdravlju. Hubbardove knjige među scientolozima smatraju se „pismima“.¹⁵ Kasnije je scientologiju nazvao religijom koju je objedinio u Scientološku crkvu sa sjedištem u New Jerseyu. Scientologija poučava ljude da su besmrtna bića koja su zaboravila svoju pravu narav. Ona želi duhovno rehabilitirati čovjeka kroz savjetovanja koja se zovu *auditi*. Postoji sedam stadija, a kada se dođe do posljednjeg stadija, čovjek postaje prosvijetljen. Nakon toga slijede usavršavanja, sve dok čovjek ne postane „operating thetan“ što mu omogućuje transcendiranje i nadilaženje fizičkog univerzuma. Savjetovanja, odnosno *auditi*, kako ih zovu u scientologiji, izuzetno su skupi, tako da u Italiji jedan sat savjetovanja košta od 800 do 1.200 dolara.

Transcendentalnu meditaciju razvio je 1957. godine indijski guru Maharishi Mahesh Yogi (rođen kao Mahesh Prasad Varma), i to je zapravo jedan oblik meditacije uz mantru, a može se reći jedna vrsta joge. On je ovu tehniku opisao u knjizi *Znanost o postojanju i umijeće života* kao jednu mentalnu proceduru koja omogućuje umu da se smiri, a sve to, prema njegovim riječima, potječe iz vedske tradicije.¹⁶

Sathya Sai Baba (rođen 1926. kao Sathyanarayana Raju Ratnakaram) indijski je guru. Njegovi sljedbenici smatraju ga čudotvorcem i duhovnim učiteljem. On sebe naziva Avatar, što bi značilo božanska inkarnacija poslana na Zemlju. Godine 1944. sagradio je hram u svome

¹⁴ Opširnije: <http://www.reiki.org>

¹⁵ http://www.new-age-movements.com/scientologija_.html, učitano: 7. 2. 2014. Opširnije: <http://www.scientology.org>

¹⁶ Opširnije: http://www.tm-savez.hr/sto_je_tm.php

selu, a 1948. počeo je gradnju svetišta Prashanthi Nilayam za svoje štovatelje. U sklopu toga izgradio je i Univerzitet, tri doma za smještaj studenata i dvije bolnice.¹⁷

Bruno Gröning njemački je iscjelitelj koji je rođen 1906. u blizini Danziga u Njemačkoj a umro je 1959. u Parizu. Njegovo učenje bilo je da duhovne sile imaju utjecaja na utjelovljena bića. Uspoređivao je čovjeka s baterijom. Čovjek u sebi ima životnu energiju koja se troši. Ako se životna energija ne obnavlja, posljedice su umor, iscrpljenost, nervoza, tjeskobe i bolesti. Da bi se u čovjeku obnovila njegova životna energija, čovjek treba biti u sjedećem položaju, s dlanovima okrenutim prema gore kako bi kroz njega mogla proći ozdravljujuća struja. Ova duhovnost koristi se izrazom „ozdravljujuća struja“, a to je isto što i životna energija, prana, božanska energija i sl. Način na koji se ta „energija“ odnosno „ozdravljujuća struja“ provodi kroz tijelo gotovo je identičan onome što nudi reiki, u kojem se također meditacijom i položajem ruku prikuplja „životna energija“ koja ozdravlja. U krugu prijatelja Brune Gröninga njegovi sljedbenici iskazuju mu najveće štovanje. Oni se okupljaju na sastanke na kojima zazivaju duh pokojnika, tvrdeći da od njega dolazi energija koja je u stanju liječiti ljude. To je zapravo spiritizam, odnosno zazivanje duhova.¹⁸

Sun Myung Moon korejski je vjerski vođa i utemeljitelj tzv. **Crkve ujedinjenja**. Rođen je u porodici s trinaestero djece. Otac mu se zvao Kyung-yoo Moon, a majka Kyung-gye Kim. On je odgojen prema konfučijanizmu, ali se cijela porodica kasnije obratila na kršćanstvo i pridružila Prezbitarijanskoj crkvi. Dobio je vrlo dobro obrazovanje u Koreji i Japanu, gdje je studirao za inženjera elektrotehnike. U to vrijeme počeo je sam studirati Bibliju, što ga je dovelo do mnogih krivih interpretacija. Poslije Drugog svjetskog rata vratio se u Koreju, gdje je počeo propovijedati. Smatrao se značajnijim od Isusa Krista, te da su greške Adama i Isusa ispravljene pojavom Istinskih Roditelja.¹⁹

¹⁷ http://www.new-age-movements.com/sai_baba_.html, učitano 7. 2. 2014. Opširnije: <http://www.cosmicsaibaba.com/hr/>

¹⁸ Opširnije: <http://www.bruno-groening.org>

¹⁹ Rev. Moon, Today's World, Januar, 1995, str. 8.

Sri Chinmoy indijski je učitelj duhovnosti. Tvrdio je da je avatar ili direktno utjelovljenje Boga, te da mu je Bog naredio da donese prosvjetljenje s Istoka na Zapad. Povezivao je sebe s Krišnom, jer je tvrdio da je reinkarnacija Arjuna, njegovog najdražeg sljedbenika. Svoju volju poistovjećivao je s Božijom, jer se smatrao direktnim Božijim predstavnikom na Zemlji.²⁰

Kritički osvrt na New age pokrete

New age pokret možemo posmatrati kao jednu varijantu glavnih društvenih sila s kojima se, već preko tri stoljeća, bore monoteističke religije: sekularizma, relativizma i antitradicionalizma.

Na Novo doba ne gleda se kao na snažni svjetonazor, ukorijenjen u glavnim tokovima Zapada,²¹ niti kao na potencijalnoga konkurenta na religijskom polju, nego na struju u općoj dekadenci Zapada. Primjetno da je među sljedbenicima New agea izostavljena siromašna populacija, kao i istaknutiji predstavnici bilo koje religije. To nas upućuje na zaključak da se radi o psihološkoj i svjetonazorskoj krizi imućnijih ljudi, kojima nedostaje istinska vjera.

Imajući u vidu raznorodnost New agea, oštre i eksplicitne kritike koje se upućuju na njihov račun dijelom promašuju cilj, jer kao egzemplari krimogenih i pokvarenih sekti navode se neke nove religijske i pseudoreligijske sekte koje uopće nisu dio ovog pokreta.

Drugi dio primjedbi odnosi se na kritiku nezaobilaznih stilova življenja u New ageu, poput kultovskog sektaštva, konzumiranja droge i sl.

Umjesto zaključka

Pokreti proizašli iz New agea predstavljaju izazov i na prostorima gdje su prisutni ne samo kršćani, već i muslimani. U proteklom ratu u Bosni i Hercegovini mnoge su humanitarne organizacije bile prisutne na bh. tlu kako bi pružili pomoć ugroženim građanima. No, evidentno je da su oni sa sobom donijeli i određena učenja, ideje, vjerovanja i običaje, te da su neke od tih organizacija muku i patnju naših naroda iskoristili kao metodu širenja svojih učenja.

²⁰ Opširnije: <http://www.srichinmoy.org/hrvatski>

²¹ Npr. kao individualistički sekularizam i racionalizam

Široka je lepeza utjecaja i plasiranja učenja i ideja ovog pokreta. Pitanje je koliko će Bošnjaci moći ostati po strani ovih ideja, jer vjerojatno određeni broj zapravo već pripada ovim zajednicama.

Kao što smo već rekli, mnogi su načini plasiranja ideja New agea: od medija, filma, umjetnosti, pa do knjige. Ne tako davne, 2009. godine promoviran je film *Avatar*, čiji je budžet bio 237,000,000 dolara, a koji je prikazan u kinima diljem svijeta pa i kod nas, a u kojem se nazire metoda skrivenoga plasiranja ideja New agea. Koliko daleko u svojim idejama idu, može se za primjer uzeti jedna knjiga autora iz Bosne i Hercegovine pod nazivom: *Utočište je u nama*, a koja pod maskom navođenja kur'anskih ajeta, populizira ideje New agea kroz govor o samodostatnosti čovjeka.

No, ono što će pomoći vjernicima pred izazovima ovih pokreta jeste jačanje njihove subjektivne religioznosti, te identiteta, koji i jeste posebno na udaru Nove religioznosti.

New age: modern times challenges

Summary

One of the most important characteristics of postmodern times, in the religious sense, is the phenomenon of new types of religiousness as an alternative to the existing, traditional religions. Anyway, at the end of the 20th and the beginning of the 21st century religion experiences a serious transformation, because it switches from a socially-reduced one to an individually-subjective religiousness, which led, as suggested by Prof. Adnan Silajdžić, to a serious crisis of religious institutions and crisis of traditional religious forms. It will result in a phenomenon of new forms of religious perception of the world, that is, new religious teachings and movements. This paper offers a short overview of basic characteristics of a new age religion, as well as the most important movements included in the category of new age religiousness.

Key words: new religiousness, new age religion, New age

Izvori i literatura

- 1. Anić S., N. Klaić, Ž. Domović, *Rječnik stranih riječi: tuđice, posuđenice, izrazi, kratice i fraze*, Zagreb, Sani-plus, 1998.
- 2. Islamčević, H., *Povijesne i svjetske religije*, skripta za internu upotrebu za učenike JU Gimnazija Sanski Most iz predmeta Vjeronauka, Sanski Most, 2012.
- 3. Grakalić, M. M., *Duhovnosti Novog doba: historiozofska monografija*, Arkadia, Zagreb, 1994.
- 4. Lakroa M, *New age – ideologija novog doba*, Clio, Beograd, 2001.
- 5. Marifi, Dž., *Moć podsvesti*, Mono i Manana, Beograd, 2003.
- 6. Nikić, M., *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2010.
- 7. Partridge, C., *Enciklopedija novih religija*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2006.
- 8. Rev. Moon, *Today's World*, januar 1995.
- 9. Silajdžić, A., *Savremene akajdske teme I*, FIN, Sarajevo, 2007.
- 10. Silajdžić, A., *Muslimani u traganju za identitetom*, FIN, Sarajevo, 2006.
- 11. Zbornik radova sa naučnog simpozija FFDI o novim religijskim pokretima, *Fenomen sekti*, I.I. 1997.
- 12. <http://www.bruno-groening.org>
- 13. <http://bs.wikipedia.org/wiki/Hinduizam>
- 14. <http://www.cosmicsaibaba.com/hr/>
- 15. <http://www.new-age-movements.com>
- 16. <http://www.reiki.org>
- 17. <http://www.srichinmoy.org/hrvatski>
- 18. <http://www.tm-savez.hr>